

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УЧНІВ ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Резюме. В статті розкриваються питання пов'язані з проблематикою формування соціальних компетентностей в учнів, використовуючи засоби фізичного виховання. **Мета** – окреслити теоретичні основи формування соціальних компетентностей учнів із застосуванням засобів фізичного виховання. **Матеріал і методи дослідження.** Для реалізації мети дослідження використано наступні методи наукового дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел та офіційних документів. **Отримані результати та висновки.** Встановлено, що питання формування соціальних компетентностей є актуальною науковою проблемою, проте серед українських та закордонних учених не існує єдиного підходу до їх формування. Виявлено, що при формуванні соціальних компетентностей необхідно приділяти увагу мотивації, обізнаності у способах продуктивної взаємодії в соціумі, а також умінню орієнтуватися в соціокультурному просторі. Проте, значна частина науковців зазначають, що в уроці фізичної культури варто зосереджувати увагу на навчанні учнів співпрацювати з однокласниками, формувати в учнів уміння розподіляти ролі та дотримуватися визначених правил. Установлено, що ефективними засобами фізичного виховання формування соціальних компетентностей в учнів початкових класів є включення в урок фізичної культури колективних ігор, спортивних змагань та командних вправ. Це сприятиме розвитку співпраці, емпатії та комунікаційних навичок у дітей. Також важливо стимулювати позитивне спілкування та взаємодію між учнями під час проведення рухливих ігор, естафет та елементів спортивних ігор.

Ключові слова: учні, соціальні компетентності, фізичне виховання.

Theoretical basis of the formation of social competences in students through physical education. The article delves into issues pertaining to the development of social competencies in students through the utilization of physical education methods. The **aim** is to delineate the theoretical underpinnings of fostering students' social competencies through physical education. **Research Materials and Methods:** The study employed the following scientific research methods to achieve its objectives: analysis and synthesis of literary sources and official documents. **Findings and Conclusions:** It has been established that the cultivation of social competencies is a pertinent scientific issue. However, there lacks a unified approach to their development among both Ukrainian and foreign scholars. It was revealed that in fostering social competencies, attention must be given to motivation, awareness of productive societal interactions, and the ability to navigate socio-cultural spaces. Nonetheless, a significant portion of scholars emphasize the importance of teaching students cooperation with peers and cultivating the ability to assume roles and adhere to specific rules during physical education classes. Moreover, it has been determined that incorporating team-based activities such as collective games, sports competitions, and group exercises into physical education classes is an effective method for fostering social competencies in elementary school students. This will facilitate the enhancement of cooperation, empathy, and communication skills in children. Furthermore, promoting positive communication and interaction among students during movement-based games, relays, and sports activities is crucial.

Keywords: students, social competencies, physical education.

Постановка проблеми. Сучасне освітнє середовище вимагає від школярів не лише навчальних знань, а й розвитку соціальних навичок учнів. Фізичне виховання в школі може відігравати важливу роль у формуванні соціальних компетентностей, що стає об'єктом зростаючої уваги серед педагогів, українських і зарубіжних науковців та батьків. Передумовами такої зростаючої уваги є запровадження в практику закладів загальної середньої освіти реформи “Нова українська школа”, прийняття Закону України “Про освіту” та розроблення стандарту початкової освіти на основі компетентнісного підходу [9, 12, 13, 14]. В стандарті фізкультурної освітньої галузі передбачено, що метою фізичного виховання на сучасному етапі є “...формування соціальної та інших ключових компетентностей; стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, підвищення функціональних можливостей організму дитини, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь

та навичок” [12], тому проблема формування соціальних компетентностей дітей молодшого шкільного віку засобами фізичного виховання є вкрай актуальною.

Аналіз результатів останніх досліджень. Запровадження освітньої реформи “Нова українська школа” спонукала українських учених до вивчення проблематики проведення уроку фізичної культури на засадах компетентнісного навчання та пошуку шляхів формування одинадцяти ключових компетентностей цієї реформи загалом та соціальної, зокрема. Проблеми формування ключових компетентностей розкрито в наукових працях О. Боровець, М. Демчук, 2017; С. Паламар, 2018; І. Маляренко, К. Кострікова, 2019; Н. Москаленко, Н. Сороколіт, І. Турчик, 2019–2024; Д. Губарева, 2021; Л. Малініна, 2021; М. Мухтаров, О. Кольцова, О. Разуменко, С. Голяка, 2021; Л. Кулакова, 2022; Є. Починок, І. Гусейнова, 2023; О. Дениско, 2023; О. Шевчук, Н. Белікова, 2023. Питання формування соціальних компетентностей теж широко висвітлюються у працях закордонних науковців – G. Brigman, L. Webb, C. Campbell, 2007; M. Dirks, T. Treat, V. Weersing, 2007; B. Taborsky B, R. Oliveira, 2012; Bacia E, Michalina Gieniusz A, Makowski G, Pazderski F, Stronkowski P, Walczak B, 2015; M. Kulik, 2019, що підтверджує актуальність даного дослідження. Незважаючи на значний інтерес науковців до проблеми формування соціальних компетентностей, вважаємо, що питання формування цих компетентностей засобами фізичного виховання висвітлено недостатньо.

Зв’язок проблеми з важливими науковими чи практичними завданнями. Дослідження виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського на 2021–2024 рр. “Теоретико-методичні основи формування освітніх компетентностей, рухової активності, фізичної підготовленості різних груп населення в умовах нових соціальних викликів”, затвердженого на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури, протокол № 11 від 27.01.2021 р. (затверджено на засіданні вченої ради ЛДУФК ім. Івана Боберського, протокол № 4 від 09.02.2021 р.).

Мета дослідження – окреслити теоретичні основи формування соціальних компетентностей учнів із застосуванням засобів фізичного виховання.

Методи й організація дослідження. Аналіз та узагальнення літературних джерел та офіційних документів.

Результати і дискусія. Аналіз та узагальнення літературних джерел засвідчив, що українські науковці приділяють значну увагу формуванню соціальних компетентностей під час проведення уроків фізичної культури [3, 6, 7, 8, 17]. В наукових дослідженнях Н. Москаленко [7] рекомендує формувати соціальні компетентності через здатність учнів до організації гри чи іншого виду командної рухової діяльності; через здатність до спілкування в різних ситуаціях на засадах поваги та товариськості; через формування вміння нівелювання конфліктних ситуацій, які можуть виникати у процесі спортивної діяльності; через дотримання правил чесної гри (Fair Play) таких як: повага до суперника, перемога чесним шляхом за рахунок ретельної підготовки, гідне прийняття поразки. Науковець переконана, що при формуванні цієї ключової компетентності важливо сфокусувати увагу дітей на вмінні цінувати підтримку, повазі до альтернативних думок і поглядів, а також на толерантності; розумінні зв’язку між руховою активністю та здоров’ям; свідомому ставленні до власного здоров’я та здоров’я інших [7].

Н. Сороколіт, О. Шиян [17] зазначають, що соціальні компетентності слід розвивати у поєднанні із громадянськими. При цьому, Н. Сороколіт, зазначає, що рівень формування цих компетентностей у фізичному вихованні є вищим за середній і становить 58,9% [19]. Також науковець зосередила увагу на укладенні методичних рекомендацій для учителів фізичної культури та рекомендує заходи, які спрямовані на дотримання

правил чесної гри, толерантне ставлення до учасників освітнього процесу, доброзичливу та гідну поведінку під час проведення різного рівня змагань, уміння співпрацювати в команді, повагу до суперників, відсутність ознак дискримінації серед учнів, незважаючи на різні фізичні можливості школярів, нівелювання конфліктних ситуацій та усвідомлення учнями потреби вести здоровий спосіб життя [19].

Для успішного соціальних компетентностей необхідно враховувати структуру та структурні компоненти цієї компетентності. Так, Л. Кулакова у своїх наукових розвідках зазначає, що при формуванні ознак соціальної компетентності необхідно приділяти увагу мотивації, обізнаності у способах продуктивної взаємодії в соціумі, а також умінню орієнтуватися в соціокультурному просторі [4]. При цьому важливе місце посідають взаємовідносини дітей, які вражені через мотиви та цінності. Це, на думку Л. Кулакової, має проявлятися у намаганні дітей проявити себе в соціально значущій діяльності; переважанні мотивів для досягнення успіху; цінності творчості учнів; ціннісному ставленні до себе та до інших [4]. Під час продуктивної взаємодії науковець виділяє важливість знань учнів щодо норм і правил спілкування та поведінки в соціумі; продуктивних способів взаємодії в діяльності; власних особистісних особливостей, що сприяють досягненню успіху [4]. Окрім цього, вважаємо, що під час уроку фізичної культури важливо формувати уміння та навички соціальної поведінки. Це проявляється в здатності дітей спілкуватися і взаємодіяти під час навчальної та позаурочної діяльності; навичках емоційної саморегуляції; володінні засобами організації власної поведінки; навичках ефективно вирішувати проблеми.

При формуванні соціальних компетентностей дітей молодшого шкільного віку необхідно враховувати те, що учитель фізичної культури повинен діяти на три компоненти в структурі соціальної компетентності (рис. 1).

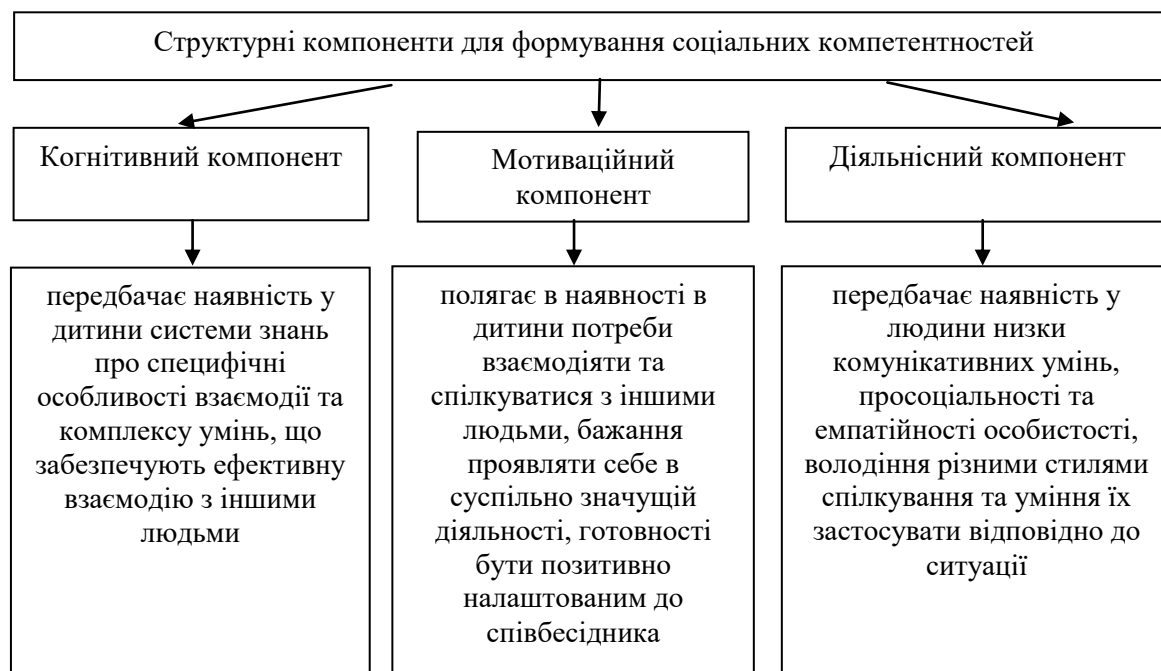

Рис. 1. Схематичне зображення змісту структурних компонентів соціальної компетентності дитини молодшого шкільного віку (Кулакова, 2021)

В наукових дослідженнях І. Турчик, Н. Сороколіт, Б. Цюпака [20] зосереджено увагу на тому, що при формуванні соціальних компетентностей треба створювати для учнів “ситуацію успіху”, оскільки це слугує додатковим засобом мотивації для

школярів. Також наголошується на тому, щоб для формування соціальних компетентностей застосовувати низку рухливих ігор як ефективний засіб фізичного виховання, оскільки це допомагає обрати ефективну стратегію поведінки учнів під час ігрових ситуацій, поліпшити рівень комунікації та співпраці між учасниками ігор.

Ми встановили, що С. Паламар [10] вважає, що змістовим аспектом у формуванні соціальних компетентностей є конструктивна позиція людини щодо життя у суспільстві, її відповідальності за те, що відбувається з іншими людьми та прагнення до вдосконалення власного життя.

Разом з тим О. Шевчук та Н. Белікова [21] переконані, що розвивати соціальну та громадянську компетентність серед молодших школярів на уроках фізичної культури можна шляхом залучення їх до різноманітних командних ігор та естафет. Вони зазначають, що в таких іграх діти навчаються працювати як частина команди, спільно вирішувати поставлені завдання, розподіляти обов'язки, взаємодіяти та вирішувати конфлікти.

Висновки. Таким чином, аналіз та узагальнення літературних джерел засвідчив, що проблема формування соціальних компетентностей учнів початкових класів через фізичне виховання може бути вирішена шляхом включення колективних ігор, спортивних змагань та командних вправ в освітній процес. Це сприятиме розвитку співпраці, емпатії та комунікаційних навичок у дітей. Також важливо стимулювати позитивне спілкування та взаємодію між учнями під час проведення рухливих ігор, естафет та елементів спортивних ігор.

Подальший пошук у цьому напрямі. Подальші наші дослідження будуть спрямовані на дослідження професійної компетентності учителів фізичної культури щодо шляхів формування соціальних компетентностей в учнів.

1. Боровець ОВ, Демчук МВ. Особливості формування соціальної компетентності молодших школярів. *Інноватика у вихованні*. 2017; 5: 109–15.
2. Губарева ДВ. Формування основ соціальної компетентності у молодших школярів засобами проєктної діяльності: дис. ... доктора філософії. Київ, 2021. 355 с.
3. Даниско ОВ. Вплив рухової активності на психофізичний та соціальний розвиток школярів. *Культура здорового способу життя. Механізми формування особистої відповідальності за власну безпеку та здоров'я*. Зб. мат. круглого столу, (Полтава, 11 квітня 2023 р.). Полтава: ПАНУ. 2023. 17–20.
4. Кулакова ЛМ. Формування соціальної компетентності молодших школярів в умовах освітньо-виховного процесу. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Психологія"* : науковий журнал. Острого : Вид-во НаУОА. 2022;14:65–9.
5. Малініна Л. Нова українська школа: формування соціальної компетентності учнів початкової школи : навчально-методичний посібник. 2021. Київ: Грамота. 72 с.
6. Маляренко ІВ, Кострікова КС. Олімпійські цінності у формуванні соціально-громадянських компетентностей школярів Нової української школи. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. Київ; 2019; 3К(110): 341–6.
7. Москаленко НВ, Сороколіт НС, Турчик ІХ. Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи "Нова українська школа". *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. Київ; 2019; (113)19: 223–8.
8. Мухтаров МА, Кольцова ОС, Разуменко ОВ, Голяка СК. Формування соціальних компетентностей школярів в процесі спортивно-масової роботи з елементами олімпійської освіти. *Перспективи та інновації науки. Серія "Педагогіка", Серія "Психологія", Серія "Медицина"*. 2021; (5)5: 502–12.
9. Нова українська школа. Концептуальні засади [Інтернет]. 2016 [цитовано 2024 Квітень 22]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
10. Паламар С. Формування ключових компетентностей учнів як чинник соціалізації. Модернізація освітнього середовища: проблеми та перспективи: матер. III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 16–17 лютого 2018 року. *Вісник Польсько-української науково-дослідницької лабораторії психодіактики імені Я. А. Коменського* / гол. ред. Осадченко І. І. Умань : ВПЦ "Візаві"; 2018. 23–6.

11. Починок Є, Гусейнова І. Педагогічні умови формування соціальної компетентності молодших школярів. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2023; (28): 251–9.
12. Про затвердження Державного стандарту початкової освіти : Постанова КМУ від 21 лютого 2018 р. № 87.
13. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII.
14. Про освіту: Закон України. Редакція від 21.11.2021 р. № 2145-VIII.
15. Проценко ОВ. Соціальна компетентність молодших школярів як предмет наукових досліджень. *Педагогіка формування творчої особистості у вищих і загальноосвітніх закладах*. 2014; (35): 451-457.
16. Смагіна ТМ. Поняття та структура соціальної компетентності учнів як наукова проблема. *Вісник Житомирського державного університету : педагогічні науки*. 2010; (50): 138–42.
17. Сороколіт Н, Шиян О. Методичні рекомендації щодо запровадження наскрізної змістової лінії “Громадянська відповідальність”: фізична культура. Київ: Основа; 2018. 26 с.
18. Сороколіт Н. Можливість упровадження громадянських і соціальних компетентностей у фізичному вихованні. *Зорій ЯБ, редактор. Фізична культура і спорт: досвід та перспективи* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф.; 8–9 квітня 2021 р. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича; 2021, с. 129–32.
19. Сороколіт Н.С. Теоретико-методологічні підходи до трансформації фізичного виховання учнів у закладах загальної середньої освіти: дис. ... д-ра наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.02. Львів, 2023. 553 с.
20. Турчик І, Сороколіт Н, Цюпак Б. Формування громадянських і соціальних компетентностей в учнів засобами фізичного виховання. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. Київ; 2020; 1(121): 102–7. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.1\(121\)20.20](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.1(121)20.20).
21. Шевчук ОП, Белікова НО. Розвиток ключових компетентностей НУШ засобами ігрової діяльності у початковій школі. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 15, Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. пр. Київ; 2023. 12(182): 182–6. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2023.12(172).36
22. Bacía E, Michalina Gieniusz A, Makowski G, Pazderski F, Stronkowski P, Walczak B. Kształtowanie kompetencji społecznych i obywatelskich przez organizacje pozarządowe w Polsce. Warszawa, 2015. 106 p.
23. Brigman G, Webb L, Campbell C. Building skills for school success: Improving the academic and social competence of students. *Professional School Counseling*; 2007. 10(3): 279–88.
24. Dirks MA, Treat TA, Weersing VR. Integrating theoretical, measurement, and intervention models of youth social competence. *Clinical psychology review*; 2007. 27(3): 327–47.
25. Kulik MV. Jak zachęcić dziecko (młodzież) do aktywności fizycznej i jak uczyć kompetencji kluczowych na lekcjach wychowania fizycznego (z wykorzystaniem zabaw i gier podwórkowych): prezentacja. Koszalinie; 2019. 38 s.
26. Taborsky B, Oliveira RF. Social competence: an evolutionary approach. *Trends in ecology & evolution*; 2012. 27(12): 679–88.

References

1. Borovets OV, Demchuk MV. Osoblyvosti formuvannya sotsialnoyi kompetentnosti molodshykh shkolyariv. *Innovatyka u vykhovanni*. 2017; 5: 109–15.
2. Hubarieva DV. Formuvannya osnov sotsialnoyi kompetentnosti u molodshykh shkolyariv zasobamy proyektynoi diyalnosti: dys. ... doktora filosofii. Kyiv, 2021. 355 s.
3. Danysko OV. Vplyv rukhovoyi aktyvnosti na psykho-fizychnyy ta sotsialny rozvytok shkolyariv. *Kultura zdorovoho sposobu zhyttya. Mekhanizmy formuvannya osobystoyi vidpovidalnosti za vlasnu bezpeku ta zdorov'ya* : zb. mat. kruhloho stolu, (Poltava, 11 kvitnya 2023 r.). Poltava: PANO. 2023. 17–20.
4. Kulakova LM. Formuvannya sotsialnoyi kompetentnosti molodshykh shkolyariv v umovakh osvitno-vykhovnoho protsesu. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu “Ostrozka akademiya”. Seriya “Psykhologiya”* : naukovyy zhurnal. Ostroh: Vyd-vo NaUOA. 2022;14:65–9.
5. Malinina L. Nova ukrayinska shkola: formuvannya sotsialnoyi kompetentnosti uchniv pochatkovoyi shkoly: navchalno-metodychnyy posibnyk. 2021. Kyiv: Hramota. 72 s.
6. Malyarenko IV, Kostrykova KS. Olimpiyski tsinnosti u formuvanni sotsialno-hromadyanskykh kompetentnostey shkolyariv Novoyi ukrayinskoyi shkoly. *Naukovyy chasopys NPU im. M. P. Dragomanova. Seriya 15 : Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kultury (fizychna kultura i sport)* : zb. nauk. pr. Kyiv; 2019; 3K(110): 341–6.
7. Moskalenko NV, Sorokolit NS, Turchyk IH. Klyuchovi kompetentnosti u fizychnomu vykhovanni shkolyariv v ramkakh reformy “Nova ukrayinska shkola”. *Naukovyy chasopys NPU im. M. P. Dra-*

- gomanova. *Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kultury (fizychna kultura i sport)* : zb. nauk. pr. Kyiv; 2019; (113)19: 223–8.
8. Mukhtarov MA, Koltsova OS, Razumenko OV, Holiaka SK. Formuvannya sotsialnykh kompetentnostey shkolyariv v protsesi sportyvno-masovoyi roboty z elementamy olimpiyskoyi osvity. *Perspektyvy ta innovatsiyi nauky. Seriya "Pedahohika", Seriya "Psyhologiya", Seriya "Medytsyna"*. 2021; (5)5: 502–12.
 9. Nova ukrayinska shkola. Kontseptualni zasady [Internet]. 2016 [tsytovano 2024 Kvitnya 22]. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrayinska-shkola-compressed.pdf>.
 10. Palamar S. Formuvannya klyuchovykh kompetentnostey uchniv yak chynnyk sotsializatsiyi. Modernizatsiya osvity oho seredovyscha: problemy ta perspektyvy: mater. III Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Uman', 16–17 lyutoho 2018 roku. *Visnyk Polsko-ukrayinskoji naukovo-doslidnoji laboratoriyi psyhodydaktyky imeni Ya. A. Komens'koho* / hol. red. Osadchenko I. I. Uman' : VPTs "Vizavi"; 2018. 23–6.
 11. Pochynok YE, Huseynova I. Pedahohichni umovy formuvannya sotsialnoyi kompetentnosti molodshykh shkolyariv. *Estetyka i etyka pedahohichnoyi diyi*. 2023; (28): 251–9.
 12. Pro zatverdzhennya Derzhavnogo standartu pochatkovoyi osvity: postanova KMU vid 21 lyutoho 2018 roku № 87.
 13. Pro osvitu: Zakon Ukrayiny vid 05.09.2017 roku № 2145-VIII.
 14. Pro osvitu: Zakon Ukrayiny. Redaktsiya vid 21.11.2021 roku № 2145-VIII.
 15. Protsenko OV. Sotsialna kompetentnist molodshykh shkolyariv yak predmet naukovykh doslidzen. *Pedahohika formuvannya tvorchoyi osobystosti u vyshchykh i zahalnoosvitnikh zakladakh*. 2014; (35): 451–457.
 16. Smahina TM. Ponyattya ta struktura sotsialnoyi kompetentnosti uchniv yak naukova problema. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu : pedahohichni nauky*. 2010; (50):138–42.
 17. Sorokolit N, Shyian O. Metodychni rekomendatsiyi shchodo zaprovadzhennya naskriznoyi zmistovoyi linii "Hromadyanska vidpovidalnist": fizychna kultura. Kyiv: Osnova; 2018. 26 s.
 18. Sorokolit N. Mozhlyvist uprovadzhennya hromadyanskykh i sotsialnykh kompetentnostey u fizychnomu vykhovanni. *Zoriy YB, redaktor. Fizychna kultura i sport: dosvid ta perspektyvy : materialy III Mizhnar. nauk.-prakt. konf.*; 8–9 kvitnya 2021 roku. Chernivtsi: Chernivets. nats. un-t im. Yuriya Fed'kovycha; 2021, s. 129–32.
 19. Sorokolit NS. Teoretyko-metodolohichni pidkhody do transformatsiyi fizychnoho vykhovannya uchniv u zakladakh zahalnoyi serednoyi osvity: dys. ...d-ra nauk z fiz. vykhovannya ta sportu: 24.00.02. Lviv, 2023. 553 s.
 20. Turchuk I, Sorokolit N, Tsiupak B. Formuvannya hromadyanskykh i sotsialnykh kompetentnostey v uchniv zasobamy fizychnoho vykhovannya. *Naukovyy chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kultury (fizychna kultura i sport)*: zb. nauk. pr. Kyiv; 2020; 1(121): 102–7. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.1\(121\)20.20](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2019.1(121)20.20).
 21. Shevchuk OP, Bielikova NO. Rozvytok klyuchovykh kompetentnostey nush zasobamy ihrovoji diyalnosti u pochatkoviy shkoli. *Naukovyy chasopys NPU im. M. P. Dragomanova. Seriya 15: Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoyi kultury (fizychna kultura i sport)*: zb. nauk. pr. Kyiv; 2023. 12(182): 182–6. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2023.12(172).36
 22. Bacia E, Michalina Gieniusz A, Makowski G, Pazderski F, Stronkowski P, Walczak B. Kształtowanie kompetencji społecznych i obywatelskich przez organizacje pozarządowe w Polsce. Warszawa, 2015. 106 p.
 23. Brigrman G, Webb L, Campbell C. Building skills for school success: Improving the academic and social competence of students. *Professional School Counseling*; 2007. 10(3): 279–88.
 24. Dirks MA, Treat TA, Weersing VR. Integrating theoretical, measurement, and intervention models of youth social competence. *Clinical psychology review*; 2007. 27(3): 327–47.
 25. Kulik MV. Jak zachęcić dziecko (młodzież) do aktywności fizycznej i jak uczyć kompetencji kluczowych na lekcjach wychowania fizycznego (z wykorzystaniem zabaw i gier podwórkowych): prezentacja. Koszalinie; 2019. 38 s.
 26. Taborsky B, Oliveira RF. Social competence: an evolutionary approach. *Trends in ecology & evolution*; 2012. 27(12): 679–88.

Цитування на цю статтю:

Петрина РЛ, Кузів ОО. Теоретичні основи формування соціальних компетентностей в учнів засобами фізичного виховання. Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. 2024 Лютий 02; 42: 71-77.

Відомості про авторів

<i>Петрина Роман Львович</i> – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (Львів, Україна)
--

e-mail: rm_pt@ukr.net
--

https://orcid.org/0000-0003-3457-6668

<i>Кузів Олександр Олегович</i> – аспірант II року навчання, Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського (Львів, Україна)

e-mail: Supersanya1488@gmail.com
--

https://orcid.org/0009-0006-2908-9602
